

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

30 Ocak 1923'te imzalanan Mübadele Sözleşmesi uyarınca, Türkiye ile Yunanistan'dan yaklaşık 1,6 milyon insanı yurtlarından eden bir nüfus değişimi yaşanmıştır. Bu insanlar, yalnızca anavatanlarını terk etmek zorunda kalmamış; çok zor yolculuk koşullarında yeni ülkelerine sevk edilmiş ve buralarda çetin yaşam şartlarıyla karşılaşmışlardır.

Mübadele'nin yol açtığı trajik sonuçların aydınlatılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Garo PAYLAN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye ve Yunanistan arasındaki nüfus değişimi, 30 Ocak 1923 tarihinde Lozan Barış Antlaşması'na ek olarak yapılan Türk ve Yunan Nüfuslarının Mübadelesine İlişkin Sözleşmeyle hayata geçirilmiştir. Sözleşme uyarınca, Rum Ortodoks Türkiye vatandaşları ile Müslüman Yunanistan vatandaşları zorunlu olarak diğer ülkeye sevk edilmiştir. Tarihteki ilk zorunlu göç anlaşması olma özelliğine sahip olan bu sözleşmeden, Türkiye'de İstanbul ile Gökçeada ve Bozcaada'da yaşayan Rumlar ile Yunanistan'da ise Batı Trakya Müslümanları muaf tutulmuştur. Mübadele kapsamında toplamda yaklaşık 1,2 milyon Rum ile 400 bin civarında Müslümanın 'değiş-tokuş' edildiği tahmin edilmektedir.

1920'lerde 11 milyon nüfusa sahip olan Türkiye ve 3,5 milyonluk Yunanistan için çok büyük bir nüfusu oluşturan mübadillerin göç ettirilme şartları ve yeni ülkelerindeki durumları, kararın yarattığı trajedinin büyüklüğünü ortaya koymaktadır. Yurtlarından zorla koparılan insanlar, limanlardaki derme çatma barakalarda ve çadırlarda günler geçirdikten sonra kuru yük gemileriyle sevk edilmiştir. Yeni ülkelerinde geçici olarak sağlık koşullarının elverişsiz olduğu ortamlarda yaşamak zorunda kalmaları ve temel gıda ihtiyaçlarının sağlanamaması, büyük sağlık problemlerine yol açmıştır. Mübadiller uzun yıllar ekonomik ve sosyal sıkıntılar yaşamıştır.

Uluslararası anlamda daha büyük çaplı nüfus değişimlerine de kapı aralayan bu büyük trajedinin yarattığı sorunlar ve acıların daha iyi anlaşılması için TBMM'nin sorumluluk alması 'geçmişle yüzleşmek' adına önem arz etmektedir. Anavatanlarından koparılan 1,6 milyon insana yaşattıklarından ötürü, Türkiye ve Yunanistan'ın mübadele mağdurlarından özür dilemesi gereklidir. Irkçı saiklerle, yurttaşlarını 'değiş-tokuş' edilebilecek nesnelermiş gibi gören zihniyetin yarattığı trajediyle yüzleşilmesi mübadele mağdurlarına borcumuzdur.

Bu nedenlerle, Mübadele trajedisi ile yüzleşilmesi için Meclis Araştırması açılmasını talep ediyorum.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Elman
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	J. D. S.
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Glukan
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kee R.
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	Elv. 7
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Genç
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Mutl.
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Barbar
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Şirif
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	R. Turan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	M. Orhan
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Aydemir
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	D. Canbaz
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	A. Kenanoğlu